

Efterværn og overgange til voksenlivet

Katrine Iversen

VIVE - d. 27. september 2022

VIVE

Program

- 15.30 – Velkommen
- 15.35 – *Hvad ved vi om efterværn?*
v/Katrine Iversen, VIVE
- 16.20 – *Hvorfor er det vigtigt at have fokus på opbygning af børnene og de unges relationer?* v/Mentorbarn
- Kl. 16.30 – Forfriskninger

Hvad ved vi om efterværn og overgangen til voksenlivet?

Når vi som samfund har taget ansvaret for et barn eller en ung, må vi ikke give op eller give slip, før den unge er godt undervejs ind i voksenlivet

Aftaleteksten, Børnene Først

Efterværn på den politiske dagsorden

- I maj 2021 blev der indgået en bred politisk aftale om reformen Børnene først
- Et tema i den politiske aftale om Børnene Først er *'godt ind i voksenlivet'*
- Man ønsker politisk at sikre, at vi som samfund lever op til den oprindelige og helt grundlæggende intention bag anbringelsen – *at skabe forudsætningerne for et godt liv for barnet trods social uretfærdighed fra start.*

Centrale undersøgelser og analyser

Efterværnsanalysen
i regi af Børnene
Først reformen

Undersøgelser i regi
af Bikubenfondens
Policy Lab

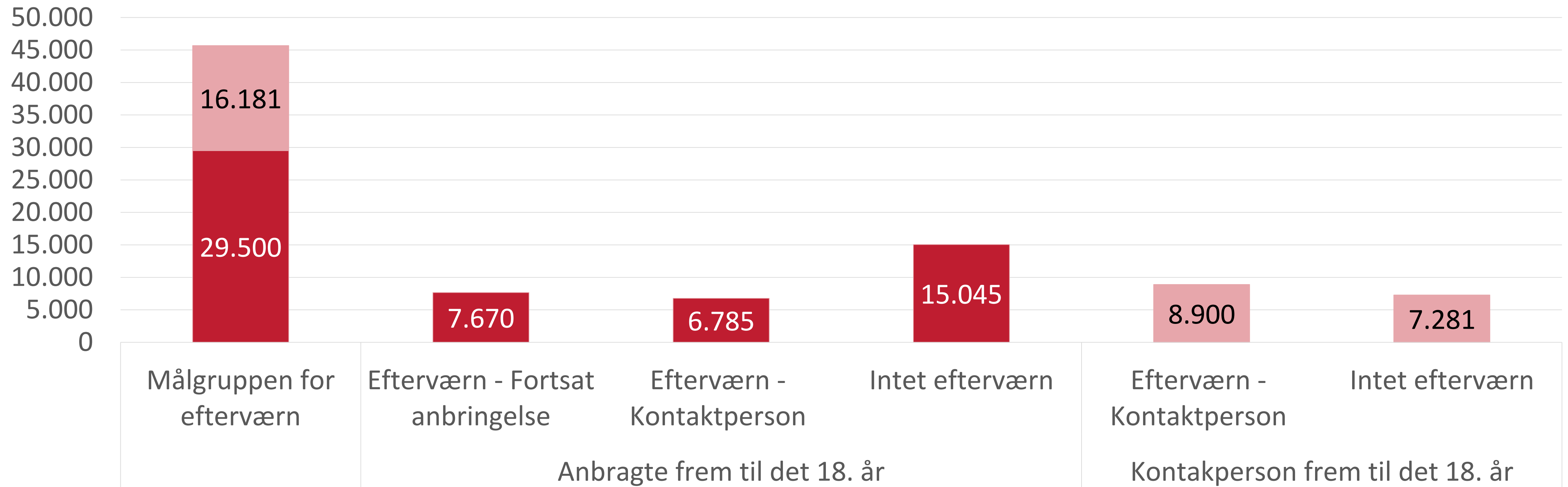

Hvad er efterværn?

- Målgruppen for efterværn er unge, der har været anbragt eller som har haft en kontaktperson, frem til de fylder 18 år
- Formålet med efterværn er at tilbyde unge i alderen fra 18 til og med 22 år hjælp, *når det må anses for at være af væsentlig betydning af hensyn til den unges behov for støtte*, og når den unge er indforstået hermed
- Efterværnet afsluttes, når den unge fylder 23 år, eller når det ikke længere opfylder sit formål i forhold til at støtte den unge ind i voksenlivet
- Juridisk set kan efterværnet genetableres, hvis den unge får behov for støtte eller fortryder at have takket nej til den efterværnsindsats, de oprindeligt blev tilbudt

Hvad ved vi om efterværnsindsatsen?

- I perioden 2010-2020 har efterværnsforløbene en varighed på 1,8 år i gennemsnit
- De fleste af de unge afslutter dermed deres forløb, inden de fylder 20 år
- Kun omkring 11 pct. af de unge har efterværn i op til fire år og 8 pct. har efterværn i hele perioden.

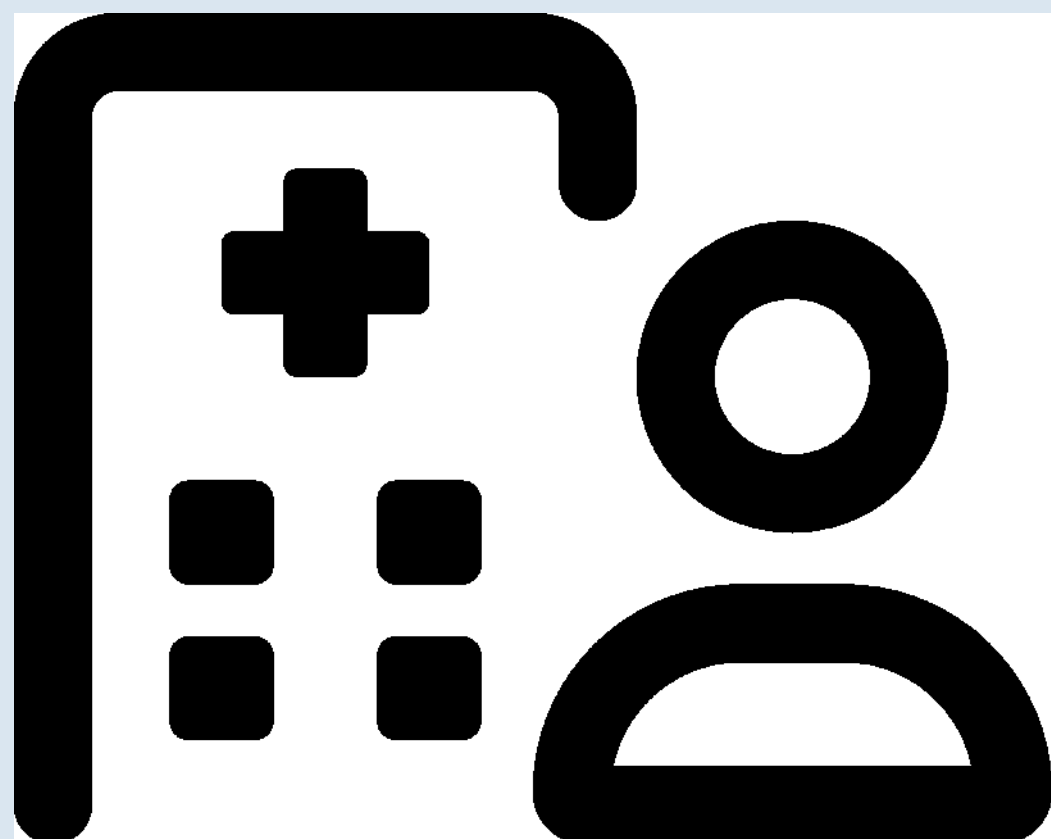

Hvordan kan man få efterværn?

Norge

Hvad karakteriserer de unge?

- De har i langt højere grad en **psykiatrisk diagnose** (50-55 pct. mod knap 11 pct. hos øvrige unge)
- De har i højere grad **livsstilssygdomme**
- Flere af de tidligere anbragte unge føler sig **ensomme**, føler sig udenfor og har **lavt selvværd**
- De tidligere anbragte unge er syv gange så ofte i **misbrugsbehandling**

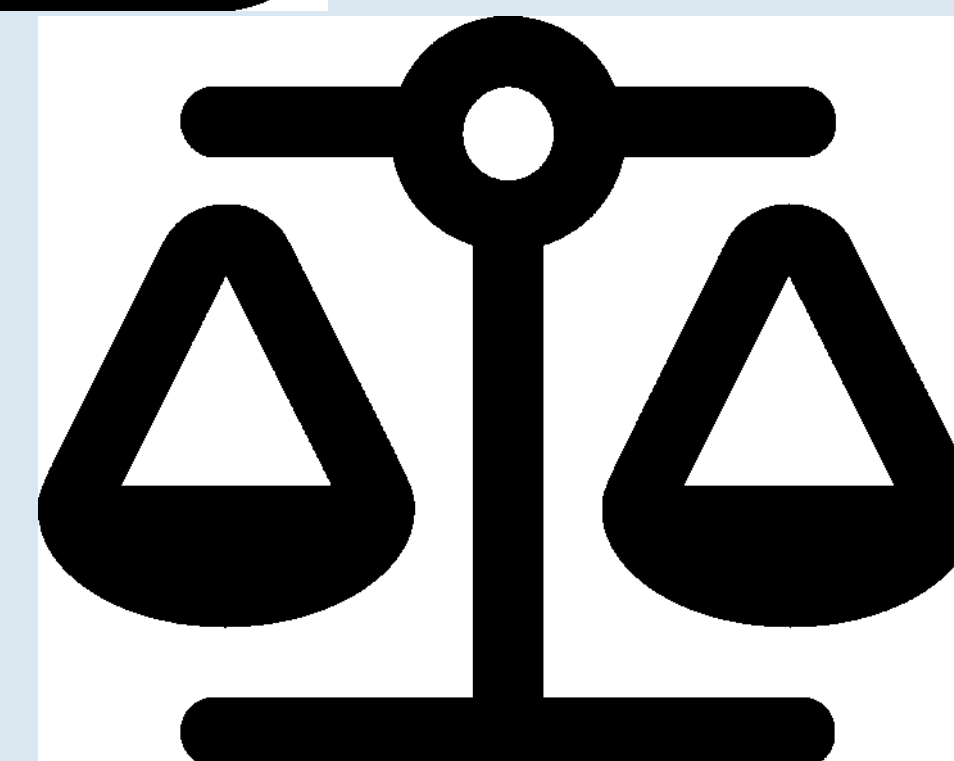
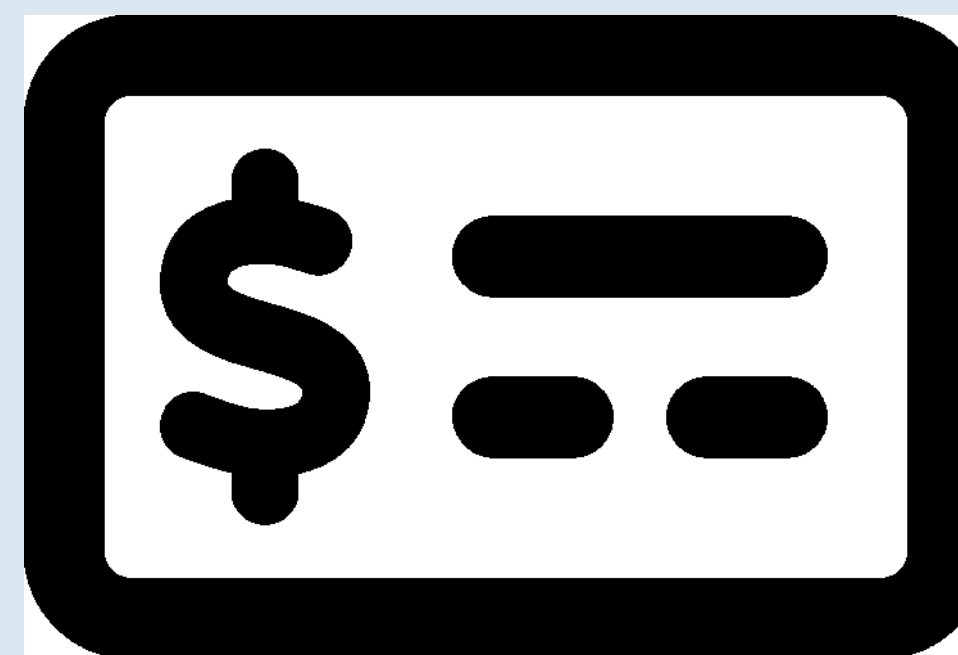
Hvad karakteriserer de unge?

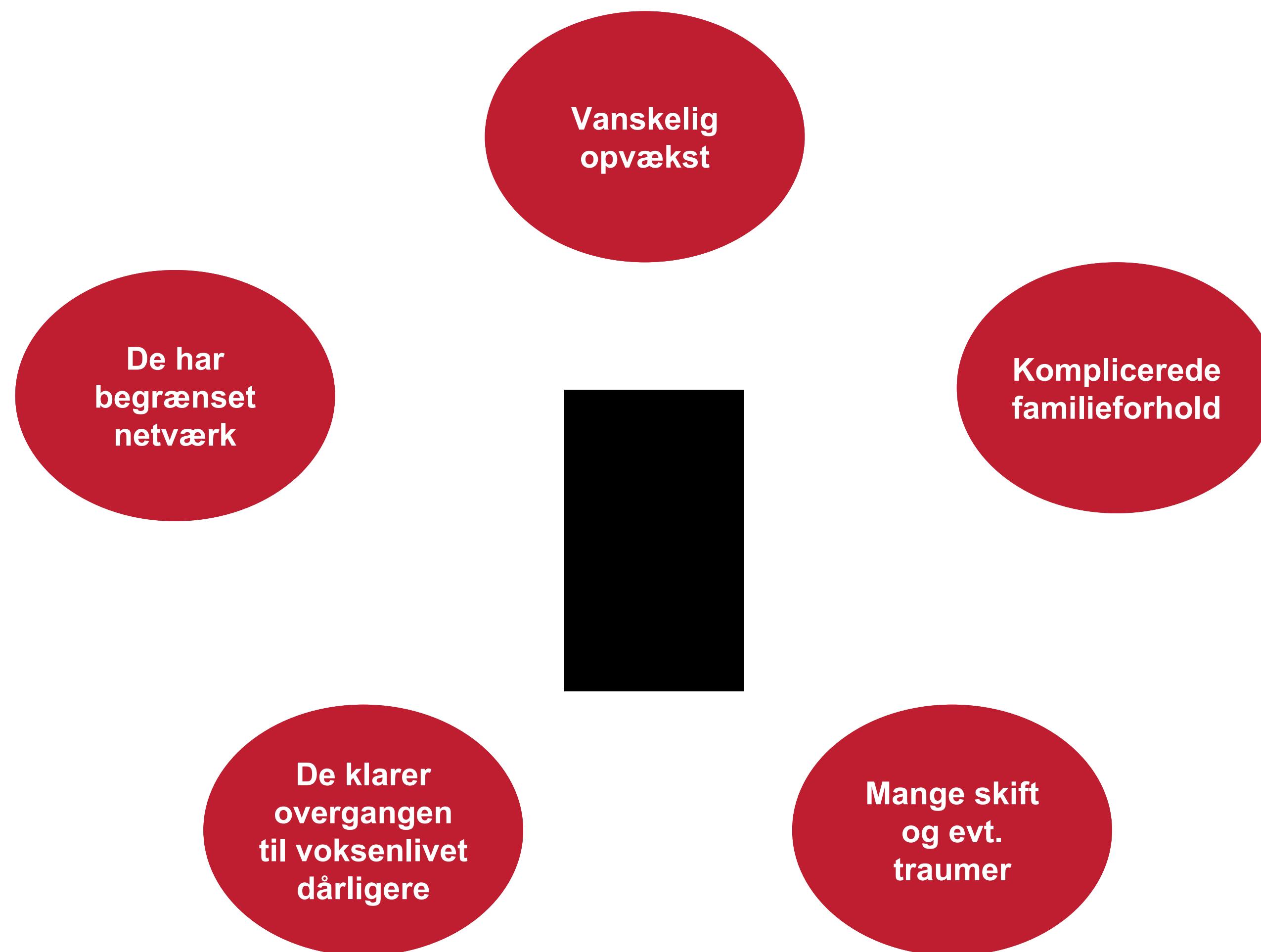
- De har næsten dobbelt så mange **fraværsdage** i folkeskolen som øvrige unge
- De har haft **flere skoleskift** end deres jævnaldrende og har gennem deres skoletid haft kortere eller længere perioder helt uden skolegang
- De har **lavere karaktergennemsnit** ved folkeskolens afgangsprøve
- En større andel har modtaget **specialundervisning**
- De har i højere grad grundskolen som højest fuldførte uddannelse, når de er 25 år

Hvad karakteriserer de unge?

- De har en **lavere indkomst** – også over tid
- De modtager i højere grad **overførselsindkomst**
- De har i langt højere grad en **dom efter straffeloven**

Hvorfor skal de unge have efterværn?

Hvad er alternativet til efterværn?

Ifølge kommunerne er der flere relevante støttemuligheder i servicelovens voksenparagraffer:

- Socialpædagogisk støtte efter § 85
- Midlertidigt botilbud efter § 107
- Gruppebaseret eller individuel hjælp og støtte efter § 82 a og § 82 b
- Støtte- og kontaktperson efter § 99

Hvad er alternativet til efterværn?

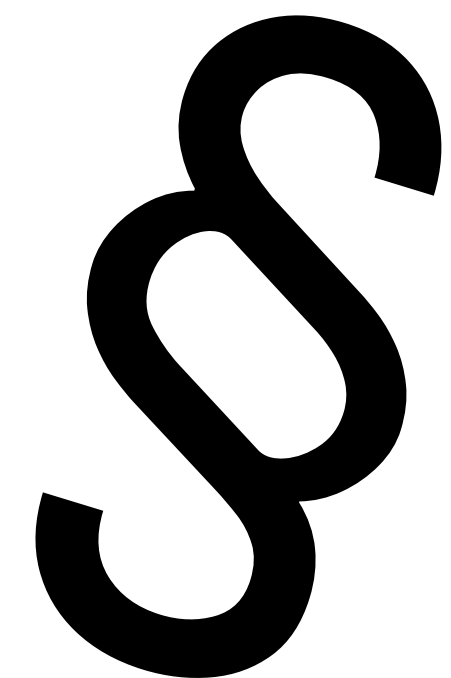
- I perioden 2010-2020 fik godt 14 pct. af de unge i målgruppen for efterværn støtte efter voksenparagrafferne i serviceloven
- En analyse viser, at de, som i stedet for efterværn får indsatser efter servicelovens voksenparagraffer, klarer sig betydeligt dårligere, end de unge som modtager en efterværnsindsats
- Det er bemærkelsesværdigt, da de unge på observerbare data i udgangspunktet er meget sammenlignelige

Hvorfor får alle unge i målgruppen ikke efterværn?

- Den unge kan have takket nej til efterværn
- Kommunen kan vurdere, at den unge klarer sig godt eller allerede har den fornødne støtte
- Kommunen kan vurdere, at den unge skal have støtte efter anden lovgivning – fx servicelovens voksenparagraffer

Hvorfor får alle unge i målgruppen ikke efterværn? – kommunernes oplevelse

Ifølge en nyere undersøgelse oplever kommunerne:

➤ At det ved det 18. år bliver tydeligt for de unge om valgfrihed i forhold til kommunens tilbud

➤ At det af og til er svært for kommunerne at forstå sig til en positiv udvikling i forhold til de unge, hvilket kan gøre det vanskeligt at forklare til de unge

➤ At det er svært for kommunerne at vurdere, om de unge opfylder de forventede udviklingsmål

➤ Kommunerne oplever, at de unge er bevidste om, hvilket kan gøre de unge usikre og bange for, at blive erklæret for god eller for dårlig

Kommunerne efterspørger, at det bliver gjort tydeligere i bestemmelsen, hvordan og på hvilket grundlag de skal foretage vurderingen af de unges forventede udvikling

Virker efterværn?

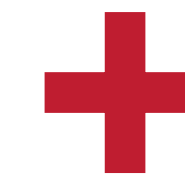
Forskning har identificeret en række temaer, som for udsatte unge og tidligere anbragte unge har betydning for overgangen til et selvstændigt voksenliv:

Tidlig dialog og inddragelse af de unge

Varighed af efterværnsindsatsen

Støttende relationer og netværksdannelse

Virker efterværn? – international forskning

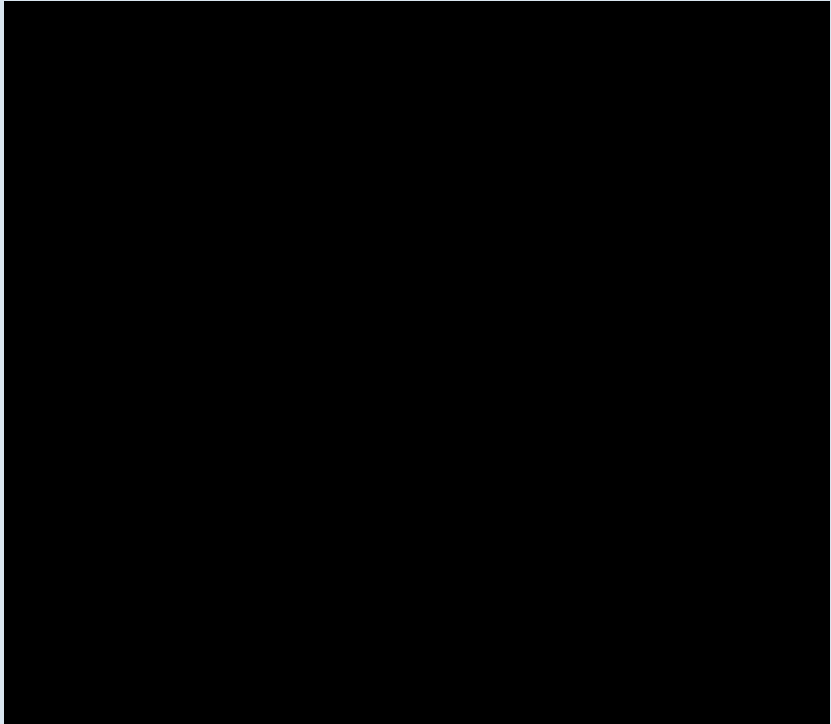
International forskning finder, at unge i efterværn er mere tilbøjelige til, at:

- Gå på gymnasiet
- Opnå mere stabile boligforhold og mindre hjemløshed
- Opbygge og udvikle sociale netværk
- Opnå højere uddannelsesniveau
- Opnå øget indtægt
- Forsinke graviditet
- Opnå lavere grad af kriminalitet

Virker efterværn? – nyere dansk undersøgelse

En nyere dansk undersøgelse, finder at:

- Efterværn har en lille positiv effekt på, at de unge påbegynder en ungdomsuddannelse – og hvornår
- Efterværn har en positiv betydning for de unges indkomst – særligt for unge i fortsat anbringelse (positiv sammenhæng på over 2.000 kr. for hvert ekstra år anbringelsen fortsættes)
- Efterværn har en positiv betydning for, hvor mange domme de unge får efter straffeloven, efter de er fyldt 18 år

Dette på trods af, at de unge typisk afslutter deres efterværn, inden de fylder 20 år

VIVE

Virker efterværn? – typen af efterværnsindsats

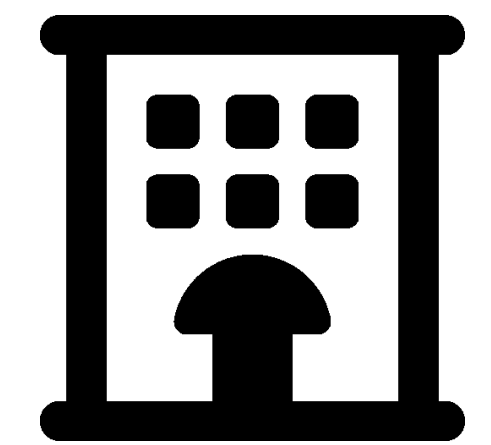
- Flere forskningsstudier har undersøgt betydningen af typen af efterværnsindsats
- Vi ved, at opretholdelse af døgnophold efter det 18. år har en række vigtige fordele for unge
- En australsk socioøkonomisk analyse viser fx, at efterværn i de første to år med døgnophold kombineret med fleksibel individuel støtte op til de unge fylder 25 år, giver betydelige samfundsøkonomiske besparelser med hensyn til:
 - Beskæftigelse, kriminalitet, sundhed, boliger og sociale foranstaltninger

Hvad med økonomien?

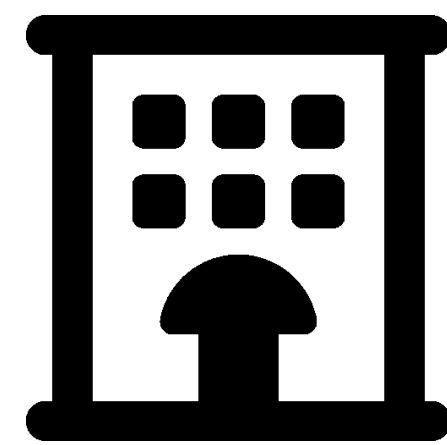
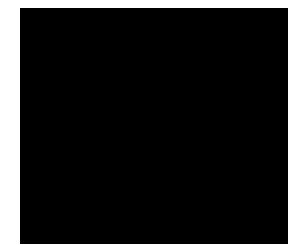
- Efterværn kan betragtes som en investering – både menneskeligt og økonomisk
- Økosystemet for efterværn er imidlertid komplekst
- Der kan være en række incitamentsudfordringer både intra- og interkommunalt samt mellem stat og kommuner

Hvad med økonomien?

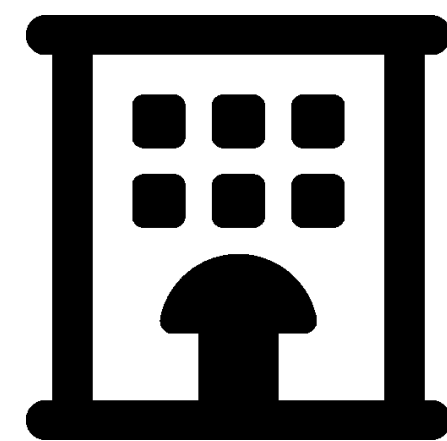

Børne- og
ungeområdet

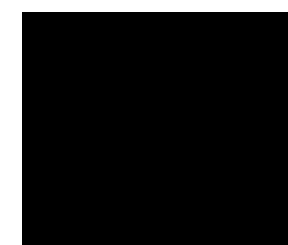

Beskæftigelsesområde
og/eller
voksensocialområdet

Denne hypotese er imidlertid
testet i en analyse, som viser,
at 81 procent af de unge bor i
hjemkommunen, når de fylder
30 år

Kommune

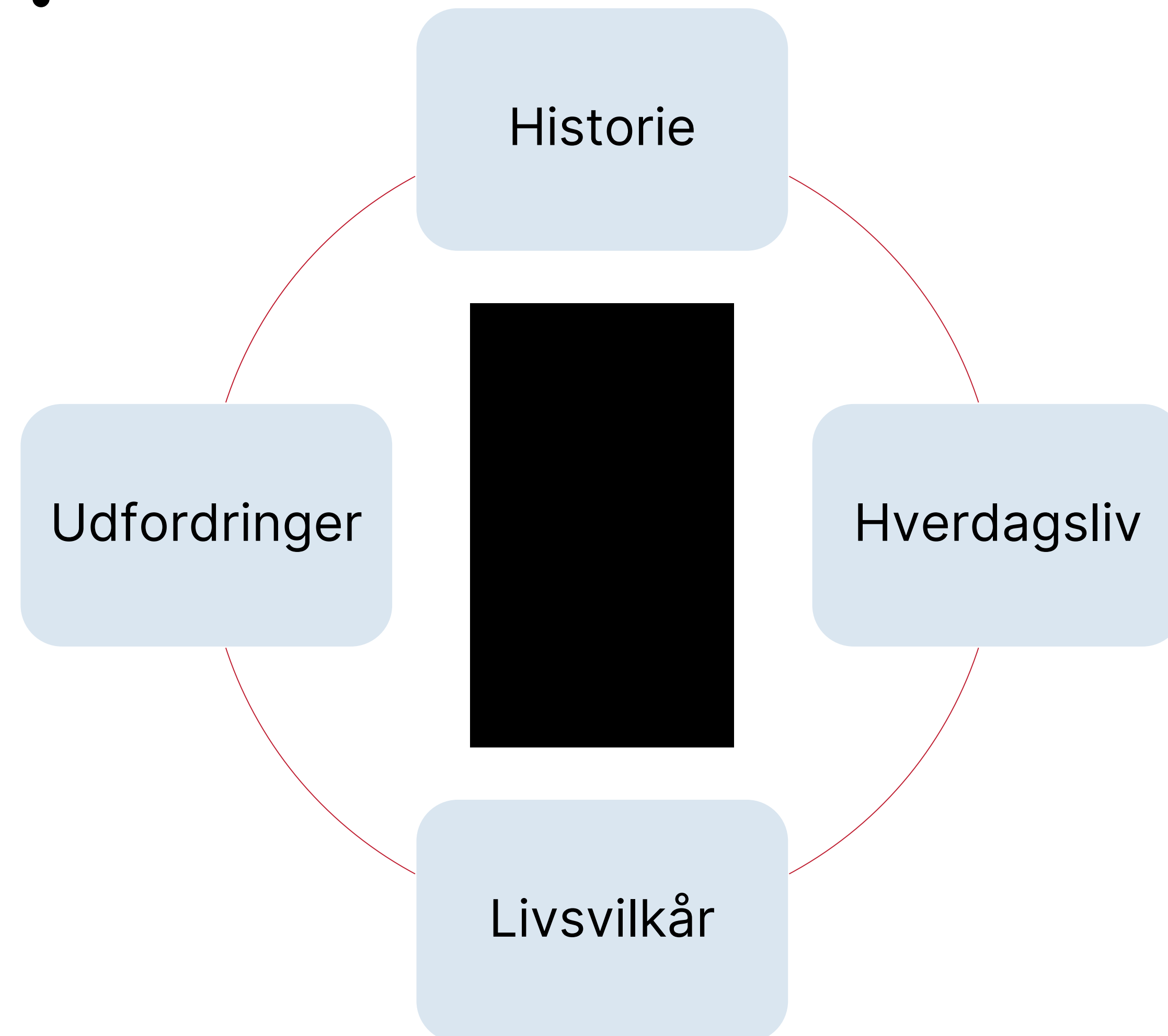

Stat

Efterværn og støtte – fra de unges perspektiv?

Efterværn og støtte – fra de unges perspektiv?

“

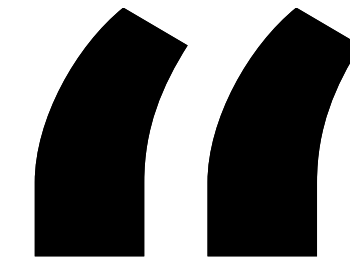
Jeg tror, at jeg har haft et større omsorgssvigt fra kommunen end det, jeg har hjemme fra. De har tabt mig dobbelt så mange gange.

Ung fra ungepanelet

Efterværn og støtte fra de unges perspektiv

- Der er stor variation i omfanget af støtte, som de unge modtager
- Der er stor variation i de unges oplevelse af, om støtten virker
- De unge, som oplever at støtten virker, har oftere fået assistance fra enten private eller professionelle ressourcepersoner i deres netværk til at sikre dem den rette støtte

Efterværn og støtte fra de unges perspektiv

- En del af de unge oplever at skulle flytte, når de fylder 18 år – også imod deres eget ønske
- De oplever, at systemets forståelse af selvstændighed har særligt fokus på deres praktiske færdigheder
- De unge selv oplever samtidig, at det at kunne tage vare på sig selv i lige så høj grad handler om sociale færdigheder

Når jeg oplistede de ting, jeg havde brug for hjælp til for min sagsbehandler, konkluderede min sagsbehandler, at de udelukkende handlede om tryghed, og at det kunne man ikke bruge efterværn til.

Unge fra Ungepanelet

“

Det er svært at argumentere for sin sag, hvis ikke man har styr på sine rettigheder. Så har man ikke forudsætninger for at danne et argument, og så tier man stille.

Ung fra Ungepanelet

Efterværn og støtte fra de unges perspektiv

- Kommunikation mellem ung og sagsbehandler er ofte udfordret af deres manglende kendskab til hinanden
- De manglende relationer betyder, at sagsbehandleren ofte har begrænset viden om de unges behov, vilkår og hverdagsliv
- De unge oplever, at der bliver truffet beslutninger, som de ikke er involveret i
- De unge oplever, at det er uklart, hvornår de er berettiget til efterværn, og hvilke krav sagsbehandleren med rimelighed kan stille

“

De betalte for abonnementet til boligportalen, indtil jeg flyttede ud, men jeg nåede ikke at finde en bolig. Tiden var gået, og så fik jeg lige tre måneder til at finde en lejlighed. Derefter skulle jeg flytte. Jeg flyttede ind til en ven, og derefter startede jeg på uddannelse, hvor jeg kunne bo på skolehjem. Jeg var sådan set hjemløs, hvis ikke jeg var flyttet ind hos en ven. Jeg havde opfattelsen af, at der ikke var kommunale boliger, man kunne tilbyde mig, i min hjemkommune.

Ung fra Ungepanelet

VIVE

Efterværn og støtte fra de unges perspektiv

1. **Relevant.** Den unge skal kunne se, at støtten faktisk er en hjælp.
2. **Tilgængelig.** Den unge skal have nem adgang til viden om rettigheder og relevant støtte.
3. **Fleksibel.** Støtten skal løbende kunne tilpasses den unges behov og ønsker i forhold til omfang, indhold og varighed, og at der herunder åbnes op for definitionen af udvikling.
4. **Gennemskuelig.** Beslutninger om støtte skal være til at forstå for den unge, og den unge skal vide, hvad støtten består af, og hvad der kan forventes af støtten.
5. **Koordineret.** Støtten skal tilpasses i forhold til anden hjælp og støtte, som den unge modtager, sådan at forskellige systemer samarbejder og ikke modarbejder hinanden.
6. **Tryghedsskabende.** Støtten skal have fokus på at skabe og understøtte længerevarende trygge og fortrolige relationer.
7. **Rettidig.** Støtten skal være tilgængelig, når den unge har behov for hjælp.
8. **Langsigtet og processuel.** Støtten i overgangen til voksenlivet skal tidligt tænkes og italesættes som en integreret del af barnets/den unges liv.
9. **Uden automatisk slutdato.** Støtten skal tildeles og tilrettelægges ud fra den unges behov og ønsker og ikke efter bestemte tids- eller aldersintervaller.
10. **Stabil.** Den unge skal kunne regne med, at støtten ikke pludselig skifter karakter eller pludselig afsluttes.

Støttende relationer og netværksdannelse

Indsatsernes målgruppe

Den underliggende forandringskæde for arbejdet i indsatserne

Tillid til andre og sociale kompetencer

De unge kan have svært ved at forstå sig selv, mærke sig selv og rumme egne følelser

Det gør det svært at følelsesregulere, at sætte sig ind i hvordan andre har det og deraf at indgå i vedvarende positive sociale relationer.

Velkommen til KBH+

KBH+

- KBH+ arbejder med formater af unge til unge og for unge.
- KBH+ er sat i verden for at alle unge kan udnytte deres potentiale og skabe et godt liv for dem selv.
- Der er hver uge 200 unge mellem 14-30 år igennem huset.
- KBH+ er et hus med mange aktiviteter, hvor forskellige unge mødes på tværs af målgrupper.
- Alle behandles ens – forskelligt – med udgangspunkt i motivation og potentiale.
- KBH+ har siden 2015 været finansieret af Bikubenfonden, kommuner og andre fonde.

'Det, jeg tager med mig, er] helt klart den der måde at føle sig god nok, som den man er. Jeg føler, at jo mere jeg er her, jo mere føler jeg bare, at alle mennesker er søde og dejlige og rare at være sammen med. De er virkelig gode til at bringe dine egne kvaliteter frem i dig og få fremvist... få dem frem i dig.'
(ung Projekt16 deltager juni 2020)"

KBH+ blev evalueret af konsulenthuset Oxford Research i 2018 der identificerede 3 virksomme mekanismer i arbejdet med unge i sårbare positioner:

1. Huset
2. Det at skabe med andre
3. Tillidsfulde relationer

UDVIKLENDE RELATIONER

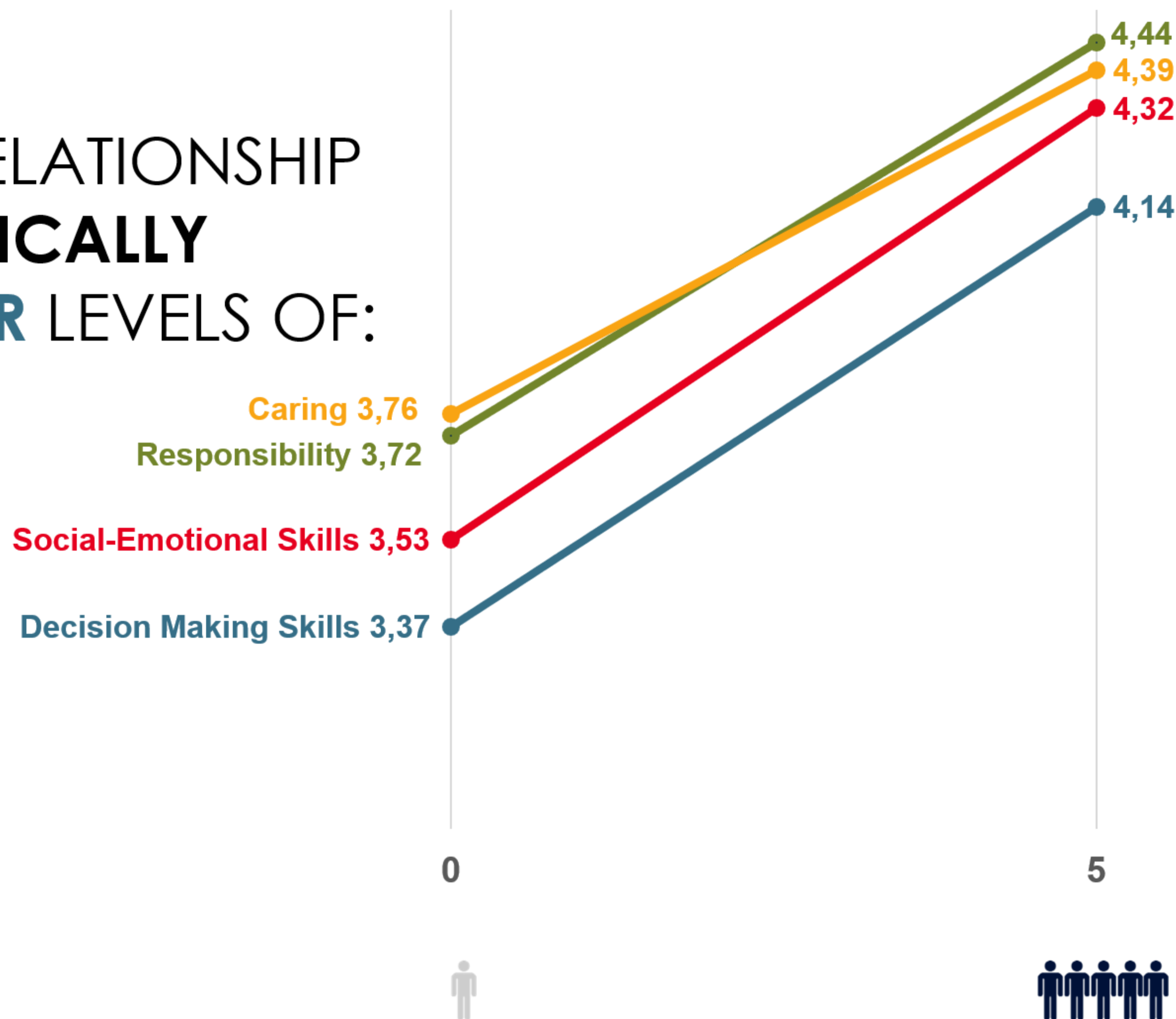
Sammenhæng mellem, at unge som oplever udviklende relationer har bedre forudsætninger for positiv udvikling på følgende områder:

- Øget akademisk motivation
- Øget social og emotionel udvikling
- Øget fornemmelse for personligt ansvar
- Mindsket deltagelse i højrisiko adfærd

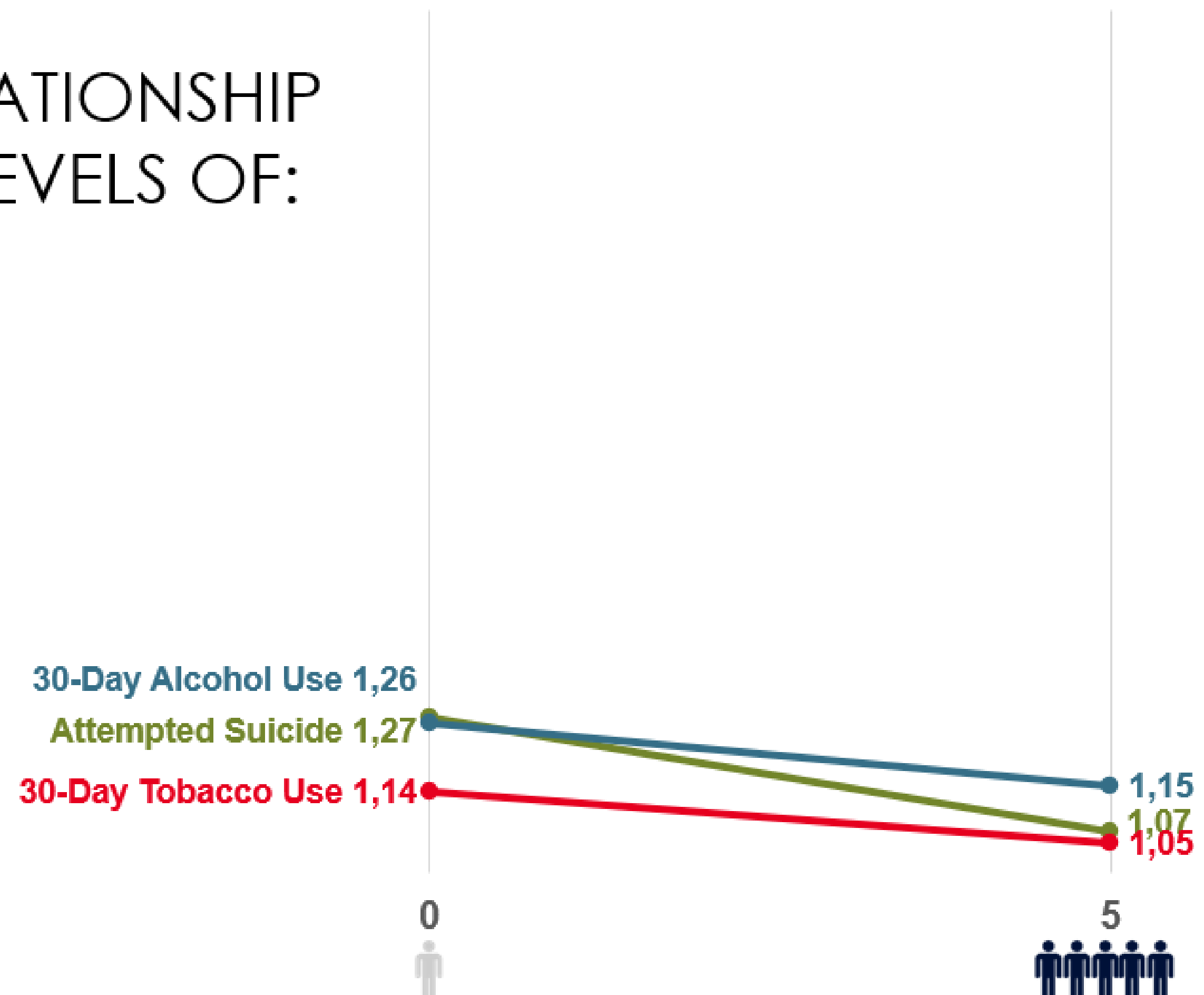

UDVIKLENDE RELATIONER ER
TÆTTE FORBINDELSER HVOR
IGENNEM UNGE KAN FINDE UD
AF HVEM DE ER, OG OPBYGGE
EVNERNE TIL AT MESTRE DERES
EGET LIV OG LÆRE HVORDAN
MAN INTERAGERER OG
BIDRAGER TIL DEN VERDEN DE
ER EN DEL AF

**EACH ADDITIONAL
DEVELOPMENTAL RELATIONSHIP
IS LINKED TO **STATISTICALLY
SIGNIFICANT HIGHER** LEVELS OF:**

EACH ADDITIONAL
DEVELOPMENTAL RELATIONSHIP
IS LINKED TO **LOWER** LEVELS OF:

20 MÅDER AT STYRKE UDVIKLENDE RELATIONER MED UNGE

Unge mennesker styrkes i livsmestring, når de oplever udviklende relationer. Relationer udvikles gennem intentionelle handlinger. Her er 5 elementer, udtrykt i 20 specifikke handlinger, som kan styrke relationer i unge menneskers liv. De 20 handlinger er skrevet ud fra den unges perspektiv.

OMSORG

1. Tillid - vær én jeg kan stole på
2. Lyt - vær opmærksom, når vi er sammen
3. Tro på mig - lad mig føle mig kendt og værdsat
4. Vær varm - vis mig, at du kan lide mit selskab
5. Opmuntre - ros mig for mine indsatser og handlinger

STØTTE

10. Navigere - vær min guide igennem hårde og ukendte situationer
11. Styrk mig - opbyg min tillid, så jeg kan tage styring over mit liv
12. Bak mig op - mød op og tal min sag, når jeg har brug for det
13. Sæt grænser - sæt grænser, som kan holde mig på sporet

MULIGHEDER

18. Inspirer - inspirer mig til at se muligheder for min fremtid
19. Udvid min horisont - introducer mig for nye idéer og oplevelser
20. Introducer andre - introducer mig til mennesker, som kan styrke min udvikling

UDFORDRE

6. Forvent det bedste - forvent at jeg lever op til mit fulde potentiale
7. Stå på tæer - skub til mig, så jeg kommer videre
8. Hold mig ansvarlig - insister på, at jeg tager ansvar for mine handlinger
9. Reflekter over fejl - hjælp mig med at lære fra fejl og tilbagefald

MEDINDFLYDELSE

14. Respekter mig - tag mig seriøst og behandl mig ordentligt
15. Inkluder mig - involver mig i beslutninger som vedrører mig
16. Samarbejd - hjælp mig med at løse problemer og nå mine mål
17. Lad mig lede - skab plads til, at jeg kan lede og have indflydelse

DIN OPMÆRKSOMHED I RELATIONER

Hvor meget opmærksomhed giver du til nedenstående handlinger i dine relationer med unge? Svar så ærligt som muligt.

	Din opmærksomhed	Næsten ingen (1)	En lille smule (2)	En fair andel (3)	En stor grad (4)	Næsten konstant (5)
Udtrykker omsorg	Viser dem, at de kan stole på mig					
	Giver dem individuel opmærksomhed					
	Får dem til at føle sig set og værdifulde					
	Læg tallene sammen					
Udfordrer vækst	Har høje forventninger til dem					
	Hjælper dem med at lære af deres fejl og misforståelser					
	Holder dem ansvarlige for deres handlinger					
	Læg tallene sammen					
Giver støtte	Guider dem gennem svære situationer					
	Bygger deres selvtillid op					
	Forsvarer dem, når de har brug for det					
	Læg tallene sammen					
Deler indflydelse	Tager deres idéer og meninger seriøst					
	Involverer dem i vigtige beslutninger					
	Lader dem lede					
	Læg tallene sammen					
Udvider muligheder	Inspirerer dem til at se fremtidige muligheder					
	Viser dem nye idéer					
	Introducerer dem til nye mennesker					
	Læg tallene sammen					

Skriv det element, som har den største mulighed for forbedring (det område med laveste score)

Skriv det element, som scorer højest. Det er din styrke!

Kontakt os endelig og få mere viden om Udviklende
Relationer.

Direktør **Stine Hamburger**

stine.hamburger@askovfonden.dk

28888426

Vidensmedarbejder **Nina Rasmussen**

nina.rasmussen@askovfonden.dk

92821305

VIVE

**Tak for
opmærksomheden!**